

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра теорії і методики навчання мистецьких дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувачка кафедри ТМНМД

_____Віра БУРНАЗОВА
09 серпня 2023 року

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
підготовки здобувачів I рівня вищої освіти

**Методика проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво»
та музичного мистецтва у ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту**

Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв	

Запоріжжя, 2023

Програма виробничої практики у рамках вивчення дисципліни «Методика проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва у ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту» для здобувачів освітнього ступеня бакалавр спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) .

Освітньо-професійна програма Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)
Розробники: доцент Бурназова В.В., Дуброва О.В.

Програму погоджено робочою групою освітньо-професійної програми «Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)» й схвалено на засіданні кафедри теорії і методики навчання мистецьких дисциплін від «9» серпня 2023 року протокол № 1

Завідувач кафедри теорії і методики
навчання мистецьких дисциплін

_____ Віра БУРНАЗОВА

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Віра БУРНАЗОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна / заочна форми навчання	
Кількість кредитів – 9 Для денної форми 9 кредитів / 6 тижнів Для заочної форми 9 кредитів / 2 тижні	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Обов'язкова	
	Спеціальність: 014 Середня освіта		
	Предметна спеціальність: 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)		
Загальна кількість годин – 270 год.	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)	Рік підготовки	
Мова навчання: українська	Ступінь: бакалавр		
		Семестр	
		8 - й	8 - й
		Вид контролю:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторної – 120 год., самостійної – 150 год. заочної форми навчання: аудиторної – 40 год., самостійної – 230 год.		залік	залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 120 год. (44%):150 год. (56%)

для заочної форми навчання – 40 год. (15%):230 год. (85%)

1. Мета та завдання виробничої педагогічної практики

Метою виробничої педагогічної практики з методики проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва у ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту є оволодіння студентами професійними компетентностями щодо організації освітнього простору учнів закладів загальної середньої освіти, підготовка до виконання функцій вчителя музичного мистецтва/мистецтва через адаптацію до реальних умов школи.

Завдання виробничої педагогічної практики:

поглиблення змісту і розширення обсягу теоретичних знань з методики проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва у ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту, а також локальних, загальнонавчальних умінь і навичок, отриманих студентами у ЗВО та застосування їх у виконанні конкретних педагогічних завдань у ЗЗСО;

- формування і розвиток у здобувачів освіти педагогічної майстерності під час виконання ними обов'язків вчителя музичного мистецтва;
- ознайомлення із сучасним станом освітнього процесу в різних типах закладів освіти, з передовим педагогічним досвідом, зі станом реалізації основних завдань концепції української національної школи;
- виконання обов'язків вчителя музичного мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво», відповідно до навчальних програм НУШ та модельних навчальних програм інтегрованого курсу «Мистецтво» ЗЗСО (рівень стандарту);
- розвиток аналітичних якостей в процесі спостереження за роботою вчителя-методиста та студентами-практикантами;
- формування комунікативних і практичних навичок необхідних для роботи зі шкільною документацією;
- виховання у студентів інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби до самоосвіти, формування творчого, навчального і науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач набуде таких компетентностей:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, філософії та закономірностей розвитку предметної області; планувати, організовувати та реалізовувати на практиці дії зі зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального й духовного) в тому числі й учнів з особливими освітніми потребами.

ЗК-3. Здатність до навчання, самонавчання й опанування сучасних знань, необхідних для організації ефективної діяльності у професійній сфері; пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-5. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і цифрових технологій, пошуку та критичного аналізу відкритих інформаційних джерел державною і англійською мовами, відповідального їх використання для вирішення професійних завдань та саморозвитку.

ЗК-6. Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження й самореалізації; толерантного ставлення до всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.

ЗК-7. Здатність до організації партнерсько-лідерських стосунків, створення команди односторонців, ухвалення ефективних рішень у стандартних та невизначених умовах та готовність брати відповідальність за результати спільної діяльності.

ЗК-8. Здатність й здобувачами освіти на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі.

ЗК-9. Здатність виконувати незалежно, описувати, аналізувати та критично оцінювати наукові дослідження.

ФК 1. Здатність систематично застосовувати набуті теоретичні і методичні знання, критично аналізувати концептуальні історичні, філософські, психолого-педагогічні, музично-теоретичні, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні принципи, методи і технології з урахуванням англомовного контексту.

ФК 1. Здатність систематично застосовувати набуті теоретичні і методичні знання, критично аналізувати концептуальні історичні, філософські, психолого-педагогічні, музично-теоретичні, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні принципи, методи і технології з урахуванням англомовного контексту.

ФК 2. Здатність добирати методи і засоби діагностування, корекції розвитку та музичних здібностей учнів, у тому числі з особливими освітніми потребами та музично-обдарованими.

ФК 3. Здатність розробляти конкретні критерії для об'єктивного контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва, у тому числі й з особливими освітніми потребами.

ФК 4. Здатність розуміти та уміло використовувати традиційні та інноваційні форми, методи, засоби, технології викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», музичного мистецтва в освітньому процесі, застосовуючи знання спеціальної музичної термінології англійською мовою.

ФК 5. Здатність аналізувати і реалізовувати діючі освітні програми для НУШ та ЗЗСО з мистецтва (інтегрованого курсу «Мистецтво», музичне мистецтво) у професійній діяльності, керуючись нормативними документами законодавчої бази.

ФК 6. Здатність до моделювання освітнього процесу в ЗЗСО на основі засвоєних теоретико-методичних знань і практичних умінь з музичного мистецтва, інших видів мистецтв та англійської мови.

ФК 8. Здатність аналізувати, оцінювати й описувати державною та англійською мовами широке коло музичних та мистецьких об'єктів і процесів з урахуванням, національних, регіональних цінностей та традицій у динаміці історичного розвитку.

ФК 9. Здатність до різних видів виконавської діяльності: вокальної (інтерпретація вокальних творів державною, англійською та мовами національних спільнот Північного Приазов'я), інструментальної (інтерпретація інструментальних творів, в тому числі і композиторів Північно-Східного регіону) на регіональному, національному, європейському та глобалізаційному рівнях (фестивалі, конкурси, майстер-класи тощо) із застосуванням англомовної комунікації.

ФК 10. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті психолого-педагогічні, музично-теоретичні, методичні, англомовні знання, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні навички для продовження навчання із значним ступенем автономії.

Очікувані результати навчання:

ПРН 2. Генерувати базові знання та розуміння основ музичного мистецтва, інших видів мистецтв, англійської мови у професійній діяльності.

ПРН 3. Демонструвати знання та розуміння традиційних та інноваційних форм, методів, засобів, технологій викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», музичного мистецтва і застосовувати шляхом використання державної та англійської мови в умовах професійної і наукової діяльності

ПРН 4. Класифікувати, інтегрувати, екстраполювати та інтерпретувати, як державною, так і англійською мовами, музичні твори та мистецькі об'єкти і процеси з урахуванням національних, регіональних контекстів в академічному середовищі.

ПРН 6. Використовувати для вирішення професійних завдань та в процесі саморозвитку сучасні інформаційні та цифрові технології, організовуючи академічне спілкування державною й англійською мовами на основі розуміння чужих і створення власних комунікативних програм.

ПРН 7. Демонструвати знання спеціальної музичної термінології англійською мовою та

навички сольфеджування, читання музичного матеріалу з аркуша, акомпанування, імпровізування, транспонування музичних творів.

ПРН 8. Застосовувати знання на сучасному рівні з музичного мистецтва, суміжних мистецтв (вокального, інструментального, образотворчого, хореографічного та ін.) та англійської мови з метою розуміння міждисциплінарних зв'язків між ними для подальшої їх інтеграції в освітньому процесі.

ПРН 9. Класифікувати, співвідносити, критично аналізувати й оцінювати відкриті джерела інформації державною і англійською мовами для проведення освітньої діяльності та наукового пошуку.

ПРН 10. Проводити об'єктивне діагностування, корекцію особистісного розвитку та музичних здібностей учнів, в тому числі з особливими освітніми потребами та музично-обдарованими.

ПРН 11. Здійснювати об'єктивний контроль, аналіз і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва, враховуючи важливість збереження фізичного та психічного здоров'я (власного й оточуючих), у тому числі й учнів з особливими освітніми потребами.

ПРН 12. Упроваджувати діючі освітні програми для НУШ та ЗЗСО з мистецтва (інтегрованого курсу «Мистецтво», музичне мистецтво) у професійну діяльність, керуючись нормативними документами законодавчої бази.

ПРН 13. Створювати в освітньому середовищі партнерсько-лідерські стосунки в командах однокласців, дискутувати, експериментувати, аргументувати, підсумовувати, ухвалювати ефективні рішення у стандартних і невизначених умовах, брати відповідальність за результати спільної діяльності.

ПРН 14. Планувати, організовувати, здійснювати, підводити підсумки самостійної роботи, уміти отримувати результат у визначений deadline з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН 15. Аналізувати, розробляти і впроваджувати наукові дослідження державною і англійською мовами для вирішення професійних завдань, саморозвитку, самовдосконалення, самопрезентації.

2. Програма виробничої педагогічної практики

Заліковий кредит 1. Нормативно – правові засади та інституційні особливості мистецької освіти в закладах загальної середньої освіти.

Тема 1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (згідно з останніми оновленнями).

Тема 2. Типові освітні програми й типові навчальні плани початкової та базової середньої освіти. Модельні навчальні програми інтегрованого курсу «Мистецтво» 1-4 класи, 5-6 класи, 7-9 класи, 10-11 класи.

Заліковий кредит 2. Теоретико – методологічні засади проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва із застосуванням англійської мови.

Тема 3. Особливості проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» й музичного мистецтва із застосуванням англійської мови.

Тема 4. Психолого-педагогічні особливості учнів 1-4 класів (молодший шкільний вік – 6-11 років), 5-11 класи (підлітковий вік – 11-18 років).

Заліковий кредит 3. Планування уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва із застосуванням англійського контенту

Тема 5. Календарно-тематичне планування.

Тема 6. Поурочне планування

Заліковий кредит 4. Методичне забезпечення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва

Тема 7. Аналіз модульних та авторських навчальних програм з інтегрованого курсу «Мистецтво» ЗЗСО.

Тема 8. Аналіз навчальних підручників та робочих зошитів з інтегрованого курсу «Мистецтво».

Заліковий кредит 5. Дидактичні аспекти викладання предметів освітньої галузі «Мистецтво».

Тема 9. Аналіз компонентів діяльності на уроці: мета, завдання, засоби, дії, результат, оцінювання.

Тема 10. Ознайомлення з планами-конспектами уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва.

Заліковий кредит 6. Дидактичні аспекти викладання предметів Мистецької освітньої галузі із застосуванням англомовного контенту.

Тема 11. Особливості планування уроків мистецтва за методом художньо-педагогічної драматургії.

Тема 12. Аналіз уроків мистецтва, які проводяться шкільним вчителем, студентами – практикантами (аспектний, структурний, комплексний).

Заліковий кредит 7. Художня дидактика

Тема 13. Визначення ефективних форм, методів, прийомів, технологій роботи вчителя й учнів на уроках музичного мистецтва; традиційне та інноваційне в методичному арсеналі вчителя з метою застосування знань, умінь та навичок з музичного мистецтва, суміжних мистецтв (вокального, інструментального, образотворчого, хореографічного та ін.) й англійської мови для подальшої їх імплементації та інтеграції в освітньому процесі.

Тема 14. Вивчення можливостей застосування дидактичних засобів на уроках музичного мистецтва (наочних, візуальних, аудіальних, мультимедійних, інформаційно-комунікаційних, ШІ).

Заліковий кредит 8. План-конспект уроку інтегрованого курсу «Мистецтво»/музичного мистецтва

Тема 15. Шляхи впровадження принципу інтеграції на уроках музичного мистецтва.

Тема 16. Розробка студентом планів - конспектів уроків різних типів, форм і жанрів із застосуванням художньо-педагогічної драматургії уроку музичного мистецтва.

Заліковий кредит 9. Інноваційні художньо-педагогічні технології у практиці роботи шкільного вчителя інтегрованого курсу «Мистецтво»/музичного мистецтва.

Тема 17. Розробка студентом електронної презентації до уроку у програмі Sway, Canva, Power Point.

Тема 18. Розробка студентом навчальних ігрових тестів до уроку у програмі Sway, Canva, Power Point.

3. Організація і зміст виробничої педагогічної практики по тижням

1 – й тиждень:

- проведення установчої конференції;
- ознайомлення студентів закладом загальної середньої освіти (бесіди з адміністрацією, вчителем інтегрованого курсу «Мистецтво»/музичного мистецтва ЗЗСО);
- огляд студентами кабінетів, вивчення їх обладнання та оформлення;
- аналіз студентами навчально-виховного плану роботи ЗЗСО, календарних та

- поурочних планів вчителів музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво»;
- складання студентами індивідуального плану роботи під час проходження практики;
 - розподіл практичного навантаження на кожного студента-практиканта згідно з розкладом проведення уроків музичного мистецтва/мистецтва;
 - відвідування, здійснення аналізу уроків вчителя і занотовування у щоденнику практики;

2 - й тиждень:

- планування студентами навчальної, методичної та виховної роботи на час проходження педагогічної виробничої практики;
- ознайомлення і вивчення студентами документації, яку повинен вести учитель музичного мистецтва (ознайомлення з класними журналами, календарними планами тощо);
- аналіз студентами модульних навчальних програм освітньої галузі «Мистецтво» (1-11 класи), підручників для ЗЗСО, включаючи НУШ, навчально-методичної літератури;

3- й тиждень:

- під керівництвом методиста практики від ЗВО і вчителів бази практики від ЗЗСО розробка студентами розширених конспектів уроків;
- відвідування, здійснення аналізу уроків вчителя і занотовування у щоденнику практики;
- аналіз студентами своєї педагогічної діяльності, ведення щоденника практики, підготовка звітної документації з практики, матеріалів для звіту (фото, відео записи фрагментів проведених уроків тощо) для Інстаграм сторінки та фейсбук-сторінки кафедри ТМНМД й КІММВ.

4 - й тиждень:

- під керівництвом методистів практики від ЗВО і вчителів бази практики від ЗЗСО розробка студентами розширених конспектів уроків;
- проведення студентами пробних уроків музичного мистецтва із застосуванням англійської мови у професійній сфері в 1 - 11 класах відповідно до розкладу занять;
- здійснення систематичного аналізу своєї практичної діяльності у щоденниках;
- відвідування, здійснення аналізу уроків вчителя та інших практикантів і занотовування у щоденнику;

5 - й тиждень:

- проведення студентами залікових уроків в початкових та старших класах ЗЗСО;
- здійснення систематичного аналізу своєї практичної діяльності у щоденниках;
- відвідування, здійснення аналізу уроків вчителя та інших практикантів і занотовування у щоденнику;
- підготовка звітної документації з практики, матеріалів для звіту (фото, відео записи фрагментів проведених уроків тощо) для Інстаграм сторінки та фейсбук-сторінки кафедри ТМНМД й КІММВ;

6 - й тиждень:

- підготовка звіту практики;
- оформлення результатів практики;
- підготовка і оформлення до захисту на звітній конференції індивідуального та/або колективного мікропроєкту «Проведення уроку інтегрованого курсу

«Мистецтво»/музичного мистецтва з використання англомовного контенту» (1 план-конспект уроку та презентація до нього в Canva, Sway або ін. додатках у початкових (1-4) класах ЗЗСО та 1 план-конспект уроку та презентація до нього в Canva, Sway або ін. додатках в старших (5-9; 10-11 класах ЗЗСО). Назва проєкту може змінюватись.

– захист мікропроєкту на звітній конференції.

Виробнича практика створює сприятливі умови для подальшого розвитку, закріплення і удосконалення педагогічних умінь, сформованих у процесі попереднього теоретичного та практичного навчання у ЗВО.

Після закінчення виробничої практики на кафедрі теорії та методики навчання мистецьких дисциплін із запрошенням методиста від кафедри іноземних мов та методики викладання проводиться підсумкова конференція та захист студентами результатів педпрактики.

4. Структура та термін проведення педагогічної практики

Виробнича педагогічна практика з відривом від аудиторного навчання проводиться: у 8-му семестрі протягом 6 тижнів студентами денної форми навчання та 2 тижнів – студентами заочної форми навчання з захистом звітної документації та складанням диференційованого заліку.

Під час виробничої педагогічної практики студенти-практиканти виконують функціональні обов'язки вчителя музичного мистецтва та або інтегрованого курсу «Мистецтво» із застосуванням англійської мови у професійній сфері. Відвідують уроки вчителя та своїх однокласників. Аналізують результати освітньої діяльності, готують звітну документацію до підсумкової конференції.

Документацію студенти подають методистам ЗВО протягом **першого** тижня після завершення практики.

Під керівництвом і за підтримки методистів ЗВО та вчителя музичного мистецтва/мистецтва ЗЗСО студенти проводять **ТРИ залікові** уроки – один урок музичного мистецтва у початковій ланці ЗЗСО (1-4 класи НУШ), один урок музичного мистецтва в основній ланці ЗЗСО (5-9 класи), один урок у старшій ланці ЗЗСО (10-11 класи).

У результаті проходження виробничої педагогічної практики студент повинен знати:

– базові положення нормативних документів освітньої галузі «Мистецтво» (Державні стандарти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> - Державний стандарт початкової освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>, Державний стандарт базової середньої освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>; **Типові освітні програми** ; **Типові навчальні плани**);

– зміст та структуру модельних навчальних програм інтегрованого курсу «Мистецтво» 1-4 класи, 5-6 класи, 7-9 класи (авт. колективи Л.Масол та інш.) <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/> ;

– зміст та структуру підручників з мистецтва <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/> ;

– ключові положення «Методики проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва у ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту», структуру уроку музичного мистецтва;

– основні закономірності, принципи, методи, технології, прийоми навчання та виховання, основні види діяльності і методику їх організації на уроці музичного мистецтва, основні форми організації навчально-виховної діяльності школярів, різноманітні типи, форми та жанри уроків музичного мистецтва/мистецтва;

– особливості організації освітнього процесу в сучасних освітніх закладах, особливості застосування інформаційно-комунікативних технологій та ШІ в умовах освітньої діяльності вчителів музичного мистецтва;

– особливості проведення уроків музичного мистецтва/інтегрованого курсу

«Мистецтво» із застосуванням англійської мови у закладах освіти;

- вікові особливості психологічного та фізичного розвитку школярів.

У результаті проходження виробничої педагогічної практики (безперервної) студент повинен **уміти:**

- застосовувати на практиці англійську мову, основні принципи, методи, технології, прийоми навчання і виховання;
- методично грамотно спланувати урок музичного мистецтва за принципами педагогіки мистецтва (цілісності, образності, асоціативності, варіативності, імпровізаційності, інтонаційності);
- дотримуватися принципу тематизму, передбаченого програмами;
- вміти провести урок з використанням англійської мови, сучасних інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, ШІ;
- вміти використовувати різні форми організації освітньої діяльності школярів;
- аналізувати програми й підручники з мистецтва;
- аналізувати навчально - методичну літературу;
- застосовувати набуті знання, уміння та навички в освітньому процесі з учнями 1-11 класів закладів освіти;
- складати календарно-тематичні та поурочні плани з музичного мистецтва/мистецтва;
- розробляти конспекти уроків з музичного мистецтва/мистецтва;
- здійснювати самоаналіз власного уроку та аналіз переглянутого уроку;
- знати психолого-фізіологічні вікові особливості учнів;
- етично поводитися в колективі.

Протягом проходження практики у студентів мають бути сформовані мовленнєві, комунікативні, соціальні, інформаційно-комунікаційні, загальнонаукові, загальнокультурні, міжпредметні естетичні, професійні, психологічні, педагогічні, предметні мистецькі, методичні компетентності.

5. Місце і час проведення виробничої педагогічної практики

Виробнича педагогічна практика проводиться на базі закладів загальної середньої освіти, з якими Університет уклав угоди.

При виборі баз практики необхідно керуватися наступними критеріями:

- укомплектованість закладу загальної середньої освіти педагогічними кадрами, які мають високий професійний рівень;
- наявність сприятливого психологічного клімату в педагогічному колективі;
- наявність технічної інфраструктури (комп'ютери, мультимедійні проектори, екрани, засоби телекомунікації) для застосування сучасних інформаційних і комунікативних технологій у процесі вивчення музичного мистецтва;
- наявність кабінету музичного мистецтва/мистецтва, обладнаного у відповідності з державними освітніми вимогами.

Виробнича педагогічна практика проводиться на IV курсі у 8-му семестрі протягом 6 тижнів (згідно з графіком освітнього процесу) для здобувачів денної форми навчання та протягом 2 тижнів (згідно з графіком освітнього процесу) для здобувачів заочної форми навчання.

6. Звітність

Звітна документація здається студентами по завершенню проходження практики протягом наступного тижня керівнику практики від ЗВО на кафедру теорії та методики навчання мистецьких дисциплін.

Вона включає:

I. Щоденник з проходження виробничої педагогічної практики, який відображає зміст педагогічної практики (план роботи по дням), індивідуальний план роботи.

II. Звіт з виконаної роботи та зауваження і пропозиції щодо організації та проведення педагогічної практики;

III. Характеристику студента-практиканта, з підписами учителя та керівника ЗЗСО, на базі якого студент проходив виробничу практику, завірену печаткою.

IV. Один заліковий план-конспект уроку музичного мистецтва, який оформлений у вигляді колективного проекту «Уроки інтегрованого курсу «Мистецтво»» (або інша назва) з дидактичним наповненням: ілюстрації, таблиці, схеми тощо.

За результатами проходження виробничої педагогічної практики, в кінці практики проводиться підсумкова конференція на кафедрі ТМНМД.

За підсумками проходження виробничої педагогічної практики студентам виставляється диференційований залік. Студенти, які не виконали програму практики, за наявності поважної причини направляються на практику повторно, у вільний від навчання час.

7. Розрахунок рейтингових балів за виконання завдань виробничої педагогічної практики

№	Види діяльності	Максимальна кількість балів
1	Відвідування 10 уроків, проведених вчителем мистецтва та студентами-практикантами (взаємовідвідування)	10 балів
2	Ведення конспектів-аналізів відвіданих уроків, проведених учителем мистецтва та студентами-практикантами (взаємовідвідування).	10 балів (2 б./1 урок)
3	Проведення 11 пробних уроків	30 балів (3 б./1 урок)
4	Проведення 3 залікових уроків	20 балів (5 б./1 урок)
5	Самостійна та творча робота (підготовка розгорнутих планів-конспектів уроків, наочного, дидактичного матеріалів, підготовка презентацій тощо).	10 балів
8	Участь у конференціях (установча та підсумкова). Підготовка та здача документації для перевірки у визначений таймінг з урахуванням всіх вимог	10 балів
	Підсумковий рейтинговий бал	100 балів

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

При оцінюванні результатів виробничої педагогічної практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне відношення студента-практиканта до роботи; його ініціативність і творчість;
 - якість навчально-виховної роботи з класом;
 - якість проведення уроків музичного мистецтва/інтегрованого курсу «Мистецтво»;
 - якість оформлення документації з педпрактики;
- дотримання таймінгу в подачі документації на перевірку та звітності.

Оцінка	Критерії
А /90-100 б.	всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння творчо застосовувати отримані студентом знання з дисциплін професійно-практичної підготовки, пов'язані з особливостями професійної діяльності. Студент сумлінно виконував всі завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання щодо методики викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-4-х класах, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, він містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика з підписом учителя музичного мистецтва, керівника ЗЗСО та завірена печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику - «А».
В /78-89 б.	завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Студент виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання щодо методики викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-4-х класах, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи, але є незначні невідповідності. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика з підписами вчителя і керівника ЗЗСО, завірених печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази - «В».
С /65-77 б.	на практиці свої знання щодо методики викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-4-х класах, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи, але є певні невідповідності. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика з підписами вчителя та керівника ЗЗСО, завірених печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази - «С».
Д /58-64б.	завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недопрацьована або оформлена з помилками. Щоденник оформлено не правильно. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від ЗЗСО - «Д».

Е /50-57 б.	завдання виконано з помилками. Не всі завдання виконані, але значна їх частина з допущеними неточностями. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недопрацьовано. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази - «Е».
-------------	---

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІ

I. Оформлення титульної сторінки звітної документації.

Звітна документація

з виробничої педагогічної практики студента(ки) IV курсу, група
Бердянського державного педагогічного університету
ОПП Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)

ПІБ практиканта

Практика проходила у (назва ЗЗСО, у якому проходила практика) з _____ по _____ 24 р.

Керівник практики від кафедр

теорії та методики навчання мистецьких дисциплін _____ ПІБ керівника
іноземних мов і методики викладання _____ ПІБ керівника

II. Оформлення щоденника педагогічної практики.

У щоденнику педагогічної практики кожен студент вже з першого дня перебування у ЗЗСО аналізує виконану роботу, записує своє враження щодо відвіданих уроків та позаурочних виховних заходів, спостереження за учнями класу.

Зміст Щоденника виробничої педагогічної практики має відповідати індивідуальному плану проходження педагогічної практики та графіку проведення консультацій з керівниками педагогічної практики.

Титульна сторінка щоденника має такий вигляд:

Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра теорії та методики навчання мистецьких дисциплін
Кафедра іноземних мов і методики викладання

ЩОДЕННИК

з виробничої практики студента (ки) IV курсу, групи 43ММ (404ММ),
ОПП Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)

ПІБ практиканта

_____База проходження практики
_____Керівник практики від ЗЗСО
_____Керівник практики від БДПУ
_____Керівник практики від БДПУ

2-а сторінка щоденника:

Розклад уроків

Розклад дзвінків

3-я сторінка щоденника:**Індивідуальний план роботи**

Дата проведення уроку	Дата проведення уроку	Дата проведення уроку	Дата проведення уроку	Дата проведення уроку
Клас, у якому проведено урок	Клас, у якому проведено урок	Клас, у якому проведено урок	Клас, у якому проведено урок	Клас, у якому проведено урок

4-а сторінка щоденника і далі (5,6,7... сторінки):

Дата	Зміст роботи	Аналіз проведеної роботи
ЧЧ_ММ_РР	1. Відвідування/Проведення уроку мистецтва (клас, тема)	1. Відвідано урок у 1-в класі. Тема 15«Мандруємо Європою», Урок провів студент Іван ІВАНОВ, урок проведено на належному навчально-методичному рівні. Досягнуто поставленої мети. Структура уроку.....відповідала його типу (урок-екскурсія). На уроці використані наступні методи, прийоми, технології...наочність...форми контролю...недоліки.....рекомендації....
ЧЧ_ММ_РР	2. Підготовка наочності до уроку мистецтва (Тема... клас).	2. Підготовлено презентацію до уроку мистецтва. Тема 21 «Казка у театрі та кіно», 2 клас.
ЧЧ_ММ_РР	3. Розробка тестів, контрольних завдань, кросвордів, тощо.	3.Розроблено кросворд до теми 16 «Секрети жанрів і форм» 3 клас.
ЧЧ_ММ_РР	4. Опрацювання методичного посібника (підручника, програми, документу) - (назва, вихідні дані)	4. Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо.
ЧЧ_ММ_РР	5. Проведення уроку (Тема.. клас..)	5. Проведено урок у 4-А класі на тему «Великодні свята». Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	6. Проведення уроку (Тема.. клас..)	6. Проведено урок у 5 класі на тему «*****». Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	7. Проведення уроку (Тема.. клас..)	7.Проведено урок у 6 класі на тему «*****».

	клас..)		Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	8.Проведення уроку (Тема.. клас..)	8.Проведено урок у 7 класі на тему «*****».	Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	9.Проведення уроку (Тема.. клас..)	9.Проведено урок у 8 класі на тему «*****».	Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	10.Проведення уроку (Тема.. клас..)	10.Проведено урок у 9 класі на тему «*****».	Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	11.Проведення уроку (Тема.. клас..)	11.Проведено урок у 10 класі на тему «*****».	Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)
ЧЧ_ММ_РР	12.Проведення уроку (Тема.. клас..)	12.Проведено урок у 11 класі на тему «*****».	Опрацьовано методичний посібник «***», складено перелік термінів, конспект розділу....., параграфу «**»...тощо» (конспект уроку додається)

Перший тиждень.

Дні	Планування навчальної, методичної, виховної та науково-дослідної діяльності	Примітки про виконання
Понеділок	1. Наставочна конференція. 2. Знайомство із розкладом ЗЗСО, педагогічним колективом. 3. Бесіда із вчителем-методистом	
Вівторок	4.	
Середа	5.	
Четвер	6.	
П'ятниця	7.	

Другий тиждень....

III. Оформлення педагогічного проєкту з виробничої практики 1-а сторінка (титул):

Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра теорії та методики навчання мистецьких дисциплін

Педагогічний проєкт з виробничої практики

«_____»

ОПП Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)

ПП практиканта/ки
курс IV група 43мм (404мм)
Місце педпрактики:
Термін педпрактики:
Керівник педпрактики:

2-а сторінка

Тема проєкту: _____

Мета проєкту: розвиток професійних (предметних, методичних) компетентностей студентів, підготовка їх до виконання функцій вчителя мистецтва.

Склад групи:

ПІБ

3-а сторінка

Фотоколаж з підписами

Тема 3. Особливості викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» в ЗЗСО

4-а сторінка, 5, 6, 7.....

Конспекти уроків

Урок проведений студентом/кою IV курсу (дата проведення _____)
ПІБ

Тема уроку:

Мета уроку:

навчальна - ,
розвивальна - ,
виховна - .

Обладнання:

Навчальні підручники та посібники:

Основні поняття для засвоєння:

Художньо-педагогічна драматургія уроку:

Експозиція:

Зав'язка:

Розробка:

Кульмінація:

Розв'язка уроку:

Хід уроку

(організаційний момент, основна частина, підсумок уроку...) з розрахуванням часу на кожний вид діяльності.

.....30-а сторінка

IV. Оформлення звіту

Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра теорії та методики навчання мистецьких дисциплін

Звіт виробничої педагогічної практики

ПІБ студента-практиканта Курс _____

Група _____

Місце педпрактики _____

Термін педпрактики _____

Керівник педпрактики _____

Рекомендована література Базова література

1. Аристова Л. Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» : навч. метод. посібник (для змішаної форми навчання). Миколаїв : «РАЛ-поліграфія», 2022, 213 с.
2. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання ч.1 : навч. метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404с.
http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/412/3/%D0%90%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf
3. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання ч.2 : навч. метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2021. 444с.
4. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. –206 с.
5. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 112 с.
6. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 2 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 112 с.
7. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 3 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. 128 с.
8. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 4 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2021. 144 с.
9. Кміть О.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Конспект лекцій для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації Іноземна мова (англійська), освітній ступінь-магістр. – Чернігів:ЧНПУ, 2017. – 117с.
10. Масол Л. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч. метод. посібник. Київ: Генеза, 2019. 208с. [Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах на засадах компетентнісного підходу» \(авт. Масол Л. М.\) \(imzo.gov.ua\)](#)
11. Масол Л. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч. метод. посібник. Київ: Генеза, 2020. 160с. [Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах закладах загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» \(авт. Масол Л.М.\) \(imzo.gov.ua\)](#)
12. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
13. Масол Л. Методика навчання мистецтва в основній школі: Методичний посібник для вчителів. К.: Шк. Світ, 2012. 128 с.
14. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Х.: ФОЛЮ, 2016. 240 с. <https://pidruchnyk.com.ua/900-mystectvo-masol-8-klas-2016.html>
15. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Вид. дім «Освіта», 2017. 224 с. <https://pidruchnyk.com.ua/1011-mystectvo-masol-9-klas.html>
16. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Вид. дім «Освіта», 2018. 224 с. https://portfel.info/load/10_klas/mistectvo/masol_2018_rik/513-1-0-25911
17. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.

18. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
19. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник / за заг. ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
20. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2008. 285 с.
21. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посібник для студентів. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2004. 298 с.
22. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2016. 402 с.
23. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів/ за редакцією Ніколаєвої С.Ю. К.: Ленвіт, 2016. 402 с.

Допоміжна

24. Аристова Л. С. Використання відеоматеріалів на уроках художньої культури. Навчально- методичний посібник. Миколаїв : ОІППО, 2011. 32 с.
25. Волошенюк О.В., Чорний О. В. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу Мистецтво в НУШ: навч. метод. посібник. Київ: Академія української преси, Центр Вільної Преси, 2020. 54 с.
26. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2016. 196 с. <https://pidruchnyk.com.ua/811-mystectvo-8-klas-gaydamaka-2016-nova-programa.html>
27. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2017. 168 с. <https://pidruchnyk.com.ua/1012-mystectvo-gaydamaka-9-klas.html>
28. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2018. 168 с.
29. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
30. Інститут модернізації змісту освіти. Електронні версії підручників. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>
31. Калініченко О. В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 3 класу закладів загальної середньої освіти. К. : Видавничий дім «Освіта», 2020. 128 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/3-klas/mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-3-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti/mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-3-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-kalnchenko-ov-aristova-ls/>
32. Калініченко О. В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 4 класу закладів загальної середньої освіти. К. : Видавничий дім «Освіта», 2021. 144 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/4-klas/10mistetstvo-4-klas/7mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-4-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti/>
33. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 128 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/9-mistetstvo-1-klas/13/>
34. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 2 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 112 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/2-klas/9-mistetstvo-2-klas/mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-2-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti--kalnchenko-o-v-aristova-l-s/>
35. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>

36. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
 37. Масол Л., Гайдамака Е, Колотило О. Мистецтво : роб. зошит-альбом інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2019. 64 с.
 38. Масол Л., Гайдамака Е, Колотило О. Мистецтво : роб. зошит-альбом інтегр. курсу для 3 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 64 с.
 39. Масол Л., Гайдамака Е., Колотило О. Мистецтво : роб. зошит-альбом інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2018. 64 с.
 40. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : 2 кл. : конспект- конструктор уроків мистецтва : домінанти змісту і методики. Київ : Генеза, 2019. 80 с.
 41. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2018. 144 с.
 42. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2019. 112 с.
 43. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 128 с.
 44. Масол Л.М. Мистецтво : підруч. для 4-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ : Генеза, 2015. 144 с.
 45. Просіна О. В. Технології інтегрованого викладання предметів «Мистецтво» та «Художня культура» в загальноосвітній школі. Навчально-методичний посібник. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2007. 200с. .
 46. Кондратова Л. Г. Формування проектного мислення школярів засобами мистецтва в процесі вивчення художньої культури. Запоріжжя: ОІППО, 2010. 115 с.
 47. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2005. 208с.
 48. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. Pearson ESL, 2007. 491 p.
 49. Harmer J. How to Teach English : An Introduction to the Practice of English Language Teaching (With DVD) / Jeremy Harmer. 2-nd ed. London :Pearson Education Ltd., 2001. 190 p.
 50. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. 371 p.
 51. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 2004. 202 p.
 52. Thaine C. Teacher Training Essentials : Workshops for Professional Development / Craig Thane. Cambridge : Cambridge University Press ; Cambridge Copy Collection, 2010. 127 p.
- Інформаційні ресурси**
53. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
 54. Державний стандарт повної загальної середньої освіти <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
 55. Державний стандарт початкової освіти (МОН України). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
 56. Державний стандарт початкової загальної освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
 57. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
 58. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv>

59. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv>
60. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О.В.) <https://drive.google.com/file/d/1MuHajU0pMiPnv7lNWRvu8rrXoMYz6D7H/view>
61. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Н. М. Бібік. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. <http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
62. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ (МОН України) <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
63. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ (МОН України) <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
64. Типова освітня програма для 1-2 класів, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa-dlya-1-2-klasiv-nush-savchenko-o-ya.pdf>
65. Типова освітня програма для 3-4 класів, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa-dlya-3-4-klasiv-nush-savchenko-o-ya.pdf>
66. Типова освітня програма для 1-2 класів, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa-dlya-1-2-klasiv-nush-shyyana-r-b.pdf>
67. Типова освітня програма для 3-4 класів, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa>